

Oulaisten kaupungin sitoutuminen joukkoliikenteen rahoittamiseen, tarjouskilpailu reittipohjaisista joukkoliikennepalveluista 2024/2

SIVLTK § 6
246/08.01.01/2023

Valmistelija Taloussihteerin Saara Komulainen

Nykytilanteen kuvaus

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) käynnistää lähiaikoina tarjouskilpailun, jossa kilpailutetaan joukkoliikenne mm. reitillä Kalajoki-Oulainen-Haapavesi-Kärsämäki. Reitillä nykyinen liikennöintisopimus päättyy 1.6.2025, ja sopimuksen molemmat optiokaudet on jo käytetty.

Nykyisellä sopimuskaudella ELY-keskus on rahoittanut suurimman osan hankitusta joukkoliikenteestä, mutta kunnat ovat osallistuneet 50 % osuudella säännöllisesti peruskoululaisia kuljettavien vuorojen tai niiden osien rahoittamiseen. Lisäksi kunnat ovat rahoittaneet kokonaan ELYkeskuksen hankkimien kuntien sisäisen liikenteen sekä vuorot, jotka ELYkeskus on hankkinut kuntien aloitteesta.

Hankintakustannusten kasvamisen vuoksi ELY-keskus joutuu päivittämään joukkoliikenteen rahoitusperusteita 2.6.2025 alkaen voimaan astuvissa liikennöintisopimuksissa. Jatkossa kuntien rahoitusosuuteen vaikuttaa autokierrossa kulkevien peruskoululaisten osuus autokierron kaikista matkustajista. Autokierrolla tarkoitetaan yhden auton saman päivän aikana ajamien vuorojen muodostamaa kokonaisuutta.

Rahoitusperusteet

ELY-keskus hankkii joukkoliikennettä, joka palvelee ensisijaisesti työmatkustajia, toisen asteen opiskelijoita, asiointia sekä kaukoliikenteen liityntäyhteyksiä. Liikenne ajetaan mahdollisimman suoraa reittiä, ja sen pääasiallisena tarkoituksena on mahdollistaa kuntien välinen matkustus.

Peruskoululaisten koulukuljetusten hankkiminen kuuluu lähtökohtaisesti kunnille. ELY-keskuksen hankkimaa liikennettä voi kuitenkin hyödyntää koulukuljetuksina, jos kunnat osallistuvat liikenteen rahoittamiseen. Lisäksi kunnat vastaavat liikenteessä kulkevien peruskoululaisten matkakorttien tilaamisesta sekä matkakorteilla tehtävien koulumatkojen maksamisesta.

ELY-keskus rahoittaa suurimman osan hankkimastaan liikenteestä itse. Kunnat osallistuvat alla mainitun, ELY-keskuksen hankkimien liikenteen rahoittamiseen.

- Autokierrot, joissa on hankinnan käynnistämistä edeltävän lukuvuoden aikana matkustanut vähintään 1 000 kyseisen kunnan peruskoululaista. Kunnan rahoitusosuus autokierron kustannuksista on peruskoululaisten osuus autokierron kaikista matkustajista

pyöristettynä lähimpään 10 prosenttiin, kuitenkin aina vähintään 10 %. Jos autokierto sisältää kokonaan tai osittain uusia vuoroja, ELY-keskus arvioi peruskoululaisten osuuden autokierron kaikista matkustajista.

- Autokierrot, jotka hankitaan kunnan aloitteesta. Tällaisia ovat mm. autokierrot, joita ELY-keskus ei rahoita vähäisen matkustajamäärän tai käytävissä olevien joukkoliikennemäärärahojen perusteella. Kunnan rahoitusosuus on 100 % autokierron kustannuksista. Kuntien välinen kustannusjako määritellään tapauskohtaisesti, jos rahoittavia kuntia on kaksi tai useampia.

- Autokierrojen osat, jotka hankitaan kunnan aloitteesta. Kunnan rahoitusosuus määritellään tapauskohtaisesti.

Kunnan prosenttimääräinen rahoitusosuus autokierron kustannuksista on kiinteä, eikä sitä tarkisteta varsinaisen sopimuskauden aikana. Liikenteen tai matkustajamäärien muutokset eivät myöskään vaikuta rahoitusosuuteen. Rahoitusosuutta voidaan tarkistaa ennen mahdollisten optiokausien alkamista.

ELY-keskus voi tarvittaessa tehdä hankkimaansa liikenteeseen vähäisiä aikataulu- ja reittimuutoksia. Jos muutos lisää kunnan rahoitusta tai sillä on vaikutusta peruskoululaisten matkustukseen, ELY-keskus neuvottelee muutoksesta kunnan nimeämän joukkoliikenneyhdyshenkilön kanssa.

Esitys kunnan osallistumisesta liikenteen rahoittamiseen

ELY-keskus esittää, että rahoitusperusteiden nojalla Oulaisten kaupunki osallistuisi alla mainittujen autokierrojen rahoittamiseen varsinaisen sopimuskauden ajan (2.6.2025-4.6.2028). Kunnan prosenttimääräinen rahoitusosuus sekä euromääräinen arvio kunnan rahoituksesta on ilmoitettu autokierron kohdalla erikseen.

Matkustajamäärä ja peruskoululaisten määrä ovat toteutumia lukuvuodelta 2023-2024. Jos autokierto sisältää kokonaan uusia vuoroja tai autokierron johonkin olemassa olevaan vuoroon on tehty merkittäviä muutoksia, on tiedot arvioitu muiden vastaavien vuorojen tai käytävissä olevien tietojen perusteella.

Euromääräinen arvio kunnan rahoituksesta on laskettu yksikköhintojen (ajokilometri, linjatunti ja autopäivä) sekä lipputulojen perusteella. Arvio sisältää arvonlisäveron ja liikennöintikorvaukseen kaksi kertaa vuodessa tehtävät indeksitarkistukset. Arvioon eivät sen sijaan sisälly kunnan liikenteenharjoittajalle maksamat peruskoululaisten matkaliput.

Kunnan lopullinen euromääräinen rahoitus selviää vasta tarjouskilpailun sekä indeksin julkistamisen jälkeen. Lisäksi kunnan rahoitukseen voivat vaikuttaa liikenteeseen tehtävät muutokset ja arvonlisäverokannan muutokset. Hallitusohjelman mukainen henkilökuljetusten arvonlisäverokannan korotus 10 %:sta 14 %:iin on kuitenkin huomioitu arviossa. Liitteenä on suunnitelma kunnan rahoituksesta.

Kohde 1, autokierto 1 (Kärsämäki-Oulainen-Kalajoki)

Autokierto sisältää neljä vuoroa, joista yksi ajetaan Haapaveden ja Kalajoen, yksi Kalajoen ja Kärsämäen, yksi Kärsämäen ja Oulaisten sekä yksi Oulaisten ja Haapaveden välillä. Vuorot ajetaan koulupäivisin maanantaista perjantaihin, ja ne palvelevat pääasiassa toisen asteen opiskelijoita. Oulaisten koulukuljetuksia palvelee Haapavesi-Oulainen 6.40- 7.30 -vuoro, joka ajetaan Annosten, Ministerintien ja Mäyränperän kautta.

- matkustajamäärä 9.8.2023-2.6.2024: 9 818

o josta Oulaisten peruskoululaisia: 1 927

o Oulaisten peruskoululaisten osuus matkustajista: 19,6 %

- kunnan rahoitusosuus 2.6.2025-4.6.2028: 20 %

- arvio kunnan rahoituksesta 2.6.2025-4.6.2028: 65 200,00 €

ELY-keskus hankkii myös peruskoululaisia samalla reitillä kuljettavan Haapavesi-Oulainen 7.55-8.45 -vuoron. Tämä vuoro kuitenkin kuuluu toiseen autokiertoon, eikä Oulaisten kaupungille esitetä vuoron rahoittamista.

Kohde 2, autokierto 1 (Kalajoki-Oulainen-Haapavesi)

Autokierto sisältää kolme vuoroa, joista yksi ajetaan Oulaisten ja Haapaveden, yksi Haapaveden ja Kalajoen sekä yksi Kalajoen ja Oulaisten välillä. Vuorot ajetaan koulupäivisin maanantaista perjantaihin, ja ne palvelevat pääasiassa toisen asteen opiskelijoita. Oulaisten koulukuljetuksia palvelee Oulainen-Kalajoki 14.00-15.00 -vuoro, joka ajetaan Jauhinkankaan koulun ja Petäjäsken kautta.

- matkustajamäärä 9.8.2023-2.6.2024: 11 364

o josta Oulaisten peruskoululaisia: 2 567

o Oulaisten peruskoululaisten osuus matkustajista: 22,6 %

- kunnan rahoitusosuus 2.6.2025-4.6.2028: 20 % arvio kunnan

rahoituksesta 2.6.2025-4.6.2028: 44 000,00 €

Kohde 2, autokierto 2 (Kalajoki-Oulainen-Haapavesi)

Autokierto sisältää neljä vuoroa, joista kaksi ajetaan Kalajoen ja Haapaveden sekä kaksi Oulaisten ja Haapaveden välillä. Vuorot ajetaan koulupäivisin maanantaista perjantaihin, ja ne palvelevat pääasiassa toisen asteen opiskelijoita. Oulaisten koulukuljetuksia palvelevat Kalajoki-Oulainen 6.45-7.50 ja Oulainen-Haapavesi 14.00-15.05 -vuorot. Ensimmäinen vuoroista ajetaan Petäjäsken ja Jauhinkankaan koulun kautta, jälkimmäinen taas Mäyränperän, Ministerintien ja Annosten kautta.

- matkustajamäärä 9.8.2023-2.6.2024: 19 990

o josta Oulaisten peruskoululaisia: 5 639

o Oulaisten peruskoululaisten osuus matkustajista: 28,2 %

- kunnan rahoitusosuus 2.6.2025-4.6.2028: 30 %

- arvio kunnan rahoituksesta 2.6.2025-4.6.2028: 67 300,00 €

Pyydettävä lausunto

ELY-keskus pyytää Oulaisten kaupungilta lausuntoa joukkoliikenteen hankinnasta ajalle 2.6.2025-4.6.2028. Lausunnossa pyydetään ilmoittamaan:

- Sitoutuuko kunta rahoittamaan edellä mainittujen autokiertojen kustannuksia esitetyillä prosenttimääräisillä rahoitusosuuksilla koko varsinaisen sopimuskauden ajan?
- Hyväksyykö kunta, että ELY-keskus hankkii liikenteen, tekee liikenteen hankintaa koskevan hankintapäätöksen ja solmii liikennöintisopimuksen liikenteenharjoittajan kanssa?

Liikennöintisopimusta voidaan tarvittaessa jatkaa optiolla 1+1 vuotta. Optioiden käyttämisestä sovitaan erikseen. Ennen optioiden käyttämistä kunnalta pyydetään uusi lausunto.

Kunnan rahoituksen tarkoituksena on turvata kaikille avoimen joukkoliikenteen hankinta esitetyssä laajuudessaan kunnan alueella. Samalla pystytään yhdistämään peruskoululaisten koulukuljetuksia kaikille avoimeen joukkoliikenteeseen. Ellei kunta sitoudu autokiertojen rahoittamiseen, ELY-keskus voi joutua vähentämään hankittavan liikenteen määrää. Tällöin kunta voi joutua järjestämään itse omat koulukuljetuksensa.

ELY-keskuksen ja Oulaisten kaupungin solmima sopimus joukkoliikennepalvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta on voimassa toistaiseksi, ja siinä on sovittu tarkemmin mm. osapuolten vastuista, rahoitusosuuksista sekä liikennöintikorvauksen maksamisesta liikenteenharjoittajalle. Jos kunta sitoutuu joukkoliikenteen rahoittamiseen, muutetaan sopimusta vastaamaan päivitettyjä rahoitusperusteita sekä hankittavaa liikennettä.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Ari Sarpola
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta toteaa lausunnossaan: ELY-keskuksen hankkimilla linja-autovuoroilla matkustaa säännöllisesti merkittävä määrä Oulaisten peruskoululaisia. Kaupunki sitoutuu rahoittamaan oman osuutensa edellä mainittujen autokiertojen kustannuksia esitetyillä prosenttimääräisillä rahoitusosuuksilla koko varsinaisen sopimuskauden ajan. Kaupunki hyväksyy, että ELY-keskus hankkii liikenteen, tekee liikenteen hankintaa koskevan hankintapäätöksen ja solmii liikennöintisopimuksen liikenteenharjoittajan kanssa.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.